

Piotr Kamil Cichowski^{a)}

 <https://orcid.org/0000-0003-2704-6220>

Dopuszczalność wyboru prawa dla czynów nieuczciwej konkurencji w prawie kolizyjnym Szwajcarii i Unii Europejskiej

Abstract: As a result of globalisation, acts of unfair competition, such as industrial espionage, are increasingly cross-border in nature. Courts are therefore confronted with the issue of determining the law applicable to claims arising from such acts. However, this problem could often be solved by allowing the parties to choose the applicable law. Under the Rome II Regulation applicable in the European Union the possibility for the parties to choose the applicable law for acts of unfair competition arouses much controversy. Some doctrine representatives exclude such a possibility, justifying it by a literal interpretation of Article 6(4) of the Rome II Regulation. Others point out that a teleological interpretation of the Regulation should allow the parties to make a choice of law if a given act would only infringe the interests of a designated competitor. In Swiss private international law the choice of law applicable to acts of unfair competition is also a source of numerous doubts. The objective of this paper is to answer the question of whether the choice of applicable law for claims arising from acts of unfair competition under the Swiss and EU conflict of laws system is permissible, and if so, to what extent. Therefore, the author intends to analyse and confront the arguments put forward in the jurisprudence of both legal orders.

Keywords: choice of law — unfair competition — comparative law — private international law — Switzerland

^{a)} Mgr, doktorant na Uniwersytecie w Lozannie oraz Uniwersytecie Warszawskim, piotrkamil.cichowski@unil.ch.

1. Wprowadzenie

Czyny nieuczciwej konkurencji, takie jak m.in. szpiegostwo przemysłowe, na skutek globalizacji coraz częściej mają charakter transgraniczny¹. Z tego też względu sądy muszą się mierzyć z kwestią ustalenia prawa miarodajnego dla oceny roszczeń wynikających ze wskazanych czynów. Problem ten jednakże mógłby nierzadko zostać rozwiązany poprzez dopuszczenie wyboru prawa przez strony.

Na gruncie obowiązującego w Unii Europejskiej, a co za tym idzie, również w Polsce, Rozporządzenia (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. dotyczącego prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych (dalej: Rozporządzenie Rzym II lub: Rozporządzenie) możliwość dokonania przez strony wyboru prawa dla czynów nieuczciwej konkurencji budzi liczne kontrowersje od początku istnienia regulacji. Część przedstawicieli doktryny wyklucza taką ewentualność, uzasadniając to wykładnią literalną art. 6 ust. 4 Rozporządzenia Rzym II. Pozostali zaś wskazują, że celowościowa interpretacja Rozporządzenia powinna dopuszczać dokonanie wyboru prawa w wypadku, gdy dany czyn naruszałby wyłącznie interesy oznaczonego konkurenta.

Na gruncie szwajcarskiej ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym z dnia 18 grudnia 1987 r.² (dalej: SzwajcPPM) wybór prawa dla czynów nieuczciwej konkurencji również jest źródłem licznych wątpliwości. W doktrynie można znaleźć głosy zarówno wykluczające taką możliwość, jak i ją dopuszczające. Prezentowane są także poglądy pośrednie.

Celem niniejszego opracowania jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy wybór prawa dla roszczeń wynikających z czynów nieuczciwej konkurencji na gruncie szwajcarskiego i unijnego systemu prawa kolizyjnego jest dopuszczalny, a jeśli tak, to w jakim zakresie. Z tego względu dokonana zostanie analiza i konfrontacja argumentów wysuwanych w nauce prawa obu porządków prawnych. Dyskusja na temat głównego przedmiotu artykułu, tj. dopuszczalności wyboru prawa dla czynów nieuczciwej konkurencji, wymaga jednak najpierw krótkiego przedstawienia ogólnych kwestii dotyczących kolizyjnoprawnego uregulowania deliktów wynikających z nielegalnych działań konkurujących ze sobą przedsiębiorców.

¹ Por. *Senior v Celgard (UK) [2020] EWCA Civ 1293*; *Sino Legend (Zhangjiagang) Chem. Co. v. Int'l Trade Comm'n*, 623 F. App'x 1016 (Fed. Cir. 2015); *Tianrui Grp. Co. v. Int'l Trade Comm'n*, 661 F.3d 1322; *Hof van Beroep Antwerpen, NV D./ NV M.* 2009/AR/2316, 25.03.2010.

² *Loi fédérale sur le droit international privé (LDIP)* du 18 décembre 1987, RS 291.

2. Prawo właściwe dla czynów nieuczciwej konkurencji — zagadnienia ogólne

2.1. Regulacja ustawowa

W szwajcarskim systemie prawnym prawo właściwe dla czynów nieuczciwej konkurencji jest uregulowane w art. 136 oraz 133 ust. 3 SzwajcPPM. Zgodnie z pierwszym przytoczonym przepisem roszczenia wynikające z czynu nieuczciwej konkurencji podlegają prawu państwa, na którego rynku wystąpił skutek czynu. Natomiast jeżeli czyn narusza wyłącznie interesy gospodarcze określonego konkurenta, stosuje się prawo miejsca, w którym znajduje się przedsiębiorstwo poszkodowanego. Jednocześnie powyższe unormowanie nie uchyla stosowania art. 133 ust. 3 SzwajcPPM, według którego w przypadku, gdy czyn niedozwolony narusza stosunek prawny już istniejący między sprawcą a poszkodowanym, roszczenia oparte na tym czynie podlegają prawu właściwemu dla tego stosunku prawnego³.

Należy również wymienić art. 132 SzwajcPPM, który statuuje możliwość uzgodnienia przez strony zastosowania prawa miejsca siedziby sądu po wystąpieniu zdarzenia wyrządzającego szkodę⁴. Możliwość zastosowania ostatniego przepisu w stosunku do czynów nieuczciwej konkurencji stanowi źródło licznych kontrowersji w literaturze szwajcarskiej⁵ i zostanie omówiona w dalszej części niniejszego opracowania. Artykuł 15 SzwajcPPM przewiduje również klauzulę korekcyjną⁶.

³ Art. 136 SzwajcPPM: „¹ Les prétentions fondées sur un acte de concurrence déloyale sont régies par le droit de l'État sur le marché duquel le résultat s'est produit. ² Si l'acte affecte exclusivement les intérêts d'entreprise d'un concurrent déterminé, le droit applicable sera celui du siège de l'établissement lésé. ³ L'art. 133, al. 3, est réservé”.

⁴ Art. 132 SzwajcPPM: „Les parties peuvent, après l'événement dommageable, convenir à tout moment de l'application du droit du for”.

⁵ B. Dutoit, A. Bonomi, *Droit international privé suisse. Commentaire de la loi fédérale du 18 décembre 1987*, Helbing Lichtenhahn, Bâle 2022, s. 701, nb. 3; F.-J. Danthe, *Le droit international privé suisse de la concurrence déloyale*, Librairie Droz Tolochenaz, Genève 1998, s. 157; A. Bonomi, in: *Commentaire Romand. Loi sur le droit international privé. Convention de Lugano*, éd. A. Bucher, Helbing Lichtenhahn, Bâle 2011, s. 1110—1111, nb. 5; R. Rodriguez, M. Krüsi, R. Umbricht, in: *Basler Kommentar. Internationales Privatrecht*, Hrsg. P. Grolimund, L.D. Loacker, A.K. Schnyder, Helbing Lichtenhahn, Basel 2021, s. 1282, nb. 5; F. Vischer, in: *Kommentar zum Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht (IPRG) vom 1. Januar 1989*, Hrsg. A. Heini et al., Schulthess, Zürich 1993, s. 1188, nb. 20; I. Schwander, *Einführung in das internationale Privatrecht*, Bd. 2, *Besonderer Teil*, Dike, St. Gallen/Lachen SZ 1997, s. 285, nb. 644.

⁶ Art. 15 SzwajcPPM: „¹ Le droit désigné par la présente loi n'est exceptionnellement pas applicable si, au regard de l'ensemble des circonstances, il est manifeste que la cause

Zagadnienie prawa właściwego dla czynów nieuczciwej konkurencji w systemie prawnym Unii Europejskiej jest unormowane w art. 6 oraz art. 4 Rozporządzenia Rzym II, zgodnie z którym prawem właściwym dla zobowiązania pozaumownego wynikającego z takiego czynu jest prawo państwa, w którym występuje lub jest prawdopodobne wystąpienie naruszenia stosunków konkurencyjnych lub zbiorowych interesów konsumentów.

Jednakże w przypadku, gdy czyn nieuczciwej konkurencji narusza wyłącznie interesy oznaczonego konkurenta, stosuje się art. 4 Rozporządzenia Rzym II, czyli zasady ogólne. Wówczas prawem właściwym jest prawo państwa, w którym powstaje szkoda, chyba że w chwili powstania szkody osoba, której przypisuje się odpowiedzialność, i poszkodowany mają miejsce zwykłego pobytu w tym samym państwie. W takim przypadku prawo wspólnego miejsca zwykłego pobytu reguluje stosunki wynikające z czynu niedozwolonego. Ponadto art. 4 ust. 3 Rozporządzenia Rzym II przewiduje klauzulę korekcyjną⁷ na wypadek, gdy czyn niedozwolony pozostaje w znacznie ściślejszym związku z państwem innym niż wskazane przez ustępy poprzedzające.

Mimo że art. 6 Rozporządzenia Rzym II ma charakter *lex specialis* w stosunku do zasad ogólnych wyrażonych w art. 4, to jak wskazuje motyw 21 preambuły, „szczególna zasada przewidziana w art. 6 nie jest wyjątkiem od ogólnej zasady ustanowionej w art. 4 ust. 1, lecz raczej jej wyjaśnieniem. W sprawach dotyczących nieuczciwej konkurencji norma kolizyjna powinna chronić konkurentów, konsumentów i społeczeństwo oraz zapewniać prawidłowe funkcjonowanie gospodarki rynkowej. Powiązanie z prawem państwa, w którym występuje lub jest prawdopodobne wystąpienie naruszenia stosunków konkurencyjnych lub zbiorowych interesów konsumentów, zasadniczo spełnia te cele”.

Warto nadmienić, że w zakresie prawa właściwego dla czynów nieuczciwej konkurencji zarówno unijne, jak i szwajcarskie prawodawstwo wyłączają odesłanie. Artykuł 24 Rozporządzenia Rzym II stanowi wprost, że za prawo danego państwa, wskazane jako właściwe na podstawie tego rozporządzenia, uważa się normy prawne obowiązujące w tym państwie, z wyłączeniem norm prawa prywatnego międzynarodowego. Jeśli zaś chodzi o SzwajcPPM, to zgodnie z art. 14 w przypadku, gdy prawo właściwe

n'a qu'un lien très lâche avec ce droit et qu'elle se trouve dans une relation beaucoup plus étroite avec un autre droit. ² Cette disposition n'est pas applicable en cas d'élection de droit”.

⁷ P. Fik, w: *Prawo właściwe dla zobowiązań pozaumownych. Rozporządzenie (WE) nr 864/2007 (Rzym II). Komentarz*, red. P. Staszczuk, P. Fik, LEX/el., 2014, art. 4, pkt 12 [dostęp: 9.06.2024]; M. Czepelak, *Międzynarodowe prawo zobowiązań Unii Europejskiej*, LEX/el., 2012, pkt 4.37 [dostęp: 9.06.2024].

odsyła do prawa szwajcarskiego lub innego prawa obcego, takie odesłanie będzie brane pod uwagę tylko wtedy, gdy ustawa tak stanowi⁸. Jednocześnie wśród przepisów dotyczących statutu deliktowego nie odnajdujemy żadnych norm zezwalających na odesłanie⁹.

Zaznaczenia wymaga również, że art. 6 ust. 4 Rozporządzenia, w odróżnieniu od SzwajcPPM, wyraźnie wyłącza możliwość wyboru prawa przez strony na zasadach określonych w art. 14. Takie ograniczenie autonomii woli stron, a także jego zakres, budzi istotne wątpliwości zarówno w polskiej¹⁰, jak i zagranicznej¹¹ doktrynie.

Zgodnie zaś z art. 14 Rozporządzenia Rzym II strony mogą poddać zobowiązanie pozaumowne wybranemu przez siebie prawu w drodze porozumienia zawartego po wystąpieniu zdarzenia powodującego szkodę albo w przypadku prowadzenia przez wszystkie strony działalności gospodarczej, również w drodze porozumienia swobodnie wynegocjowanego przed wystąpieniem zdarzenia powodującego szkodę. Wybór prawa musi być wyraźny lub w sposób dostatecznie pewny wynikać z okoliczności sprawy i nie może naruszać praw osób trzecich.

Ponadto w przypadku, gdy wszystkie elementy stanu faktycznego w chwili wystąpienia zdarzenia powodującego szkodę zlokalizowane są w państwie innym niż państwo, którego prawo zostało wybrane, dokonany przez strony wybór nie wyłącza stosowania przepisów prawa tego innego

⁸ Art. 14 SzwajcPPM: „¹ Lorsque le droit applicable renvoie au droit suisse ou à un autre droit étranger, ce renvoi n'est pris en considération que si la présente loi le prévoit.

² En matière d'état civil, le renvoi de la loi étrangère au droit suisse est accepté”.

⁹ F. Vischer, T. Göksu, in: *Zürcher Kommentar zum IPRG: Kommentar zum Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht (IPRG) vom 18. Dezember 1987*, Bd. II, Art. 108a—200, Hrsg. M. Müller-Chen, C. Widmer Lüchinger, Schulthess, Zürich 2018, s. 684, nb. 16.

¹⁰ M. Czepelak, *Międzynarodowe...*, pkt 4.56; R. Sikorski, *Prawo właściwe dla zobowiązań wynikających z czynów nieuczciwej konkurencji w świetle art. 6 rozporządzenia Rzym II*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej” 2013, nr 2, s. 93; Ł. Żarnowiec, w: *System prawa prywatnego*, t. 20B, *Prawo prywatne międzynarodowe*, red. M. Pazdan, C.H.Beck, Warszawa 2015, s. 788, nb. 117.

¹¹ M. Illmer, in: *Rome II Regulation. Pocket Commentary*, ed. P. Huber, Sellier, European Law Publ., Munich 2011, s. 174, nb. 54; H. Nettleau, *Die kollisionsrechtliche Behandlung von Ansprüchen aus unlauterem Wettbewerbsverhalten gemäß Art. 6 Abs. 1 und 2 Rom II-VO*, P. Lang, Frankfurt am Main 2013, s. 259; A. Dickinson, *The Rome II Regulation: The Law Applicable to Non-Contractual Obligations*, Oxford University Press, Oxford 2008, s. 426, nb. 6.74—6.75; O. Remien, in: *Bürgerliches Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen (BGB)*, Bd. 27/1, *Rom II-VO; Internationales Handelsrecht; Internationales Bank- und Kapitalmarktrecht*, Grdr. H.-T. Soergel, Hrsg. T. Pfeiffer, Verlag W. Kohlhammer, Stuttgart 2019, s. 110, nb. 27; W. Wurmnest, in: *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch: BGB*, Bd. 12, *Internationales Privatrecht II, Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50—253)*, Hrsg. J. von Hein, C.H.Beck, München 2018, s. 1454, nb. 175.

państwa, których nie można umownie wyłączyć. Jednocześnie w przypadku, gdy wszystkie elementy stanu faktycznego w chwili wystąpienia zdarzenia powodującego szkodę zlokalizowane są w jednym lub kilku państwach członkowskich, dokonany przez strony wybór prawa właściwego innego niż prawo państwa członkowskiego nie wyłącza stosowania przepisów prawa wspólnotowego, w odpowiednich przypadkach w kształcie, w jakim zostały one wdrożone w państwie członkowskim sądu, których nie można umownie wyłączyć. Na marginesie warto zauważyć, że mimo, że Rozporządzenie Rzym II jako całość jest, po ponad dekadzie jego stosowania, oceniane pozytywnie, to raport Komisji Europejskiej wskazuje, że w zakresie przepisów dotyczących wyboru prawa, jak również nieuczciwej konkurencji, wciąż istnieje pole do poprawy¹². Powyższe potwierdza, że problemy opisywane w niniejszym opracowaniu są dostrzegane również na poziomie unijnego prawodawstwa.

2.2. Kwalifikacja pojęcia nieuczciwej konkurencji

SzwajcPPM, podobnie jak Rozporządzenie Rzym II¹³, nie definiuje pojęcia nieuczciwej konkurencji. Orzecznictwo¹⁴ oraz literatura prawa unijnego¹⁵ zgodnie wskazują, że pojęcia prawa kolizyjnego Unii Europejskiej należy interpretować autonomicznie. Stanowisko to potwierdza motyw 11 preambuły Rozporządzenia Rzym II¹⁶.

¹² Commission Staff Working Document SWD(2025) 9 final accompanying the Report from The Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee on the application of Regulation (EC) No 864/2007 on the law applicable to non-contractual obligations (Rome II Regulation) (COM(2025) 20 final), s. 16.

¹³ M. Świerczyński, w: *Prawo prywatne międzynarodowe. Komentarz*, red. M. Pazdan, Legalis/el., 2018, Rzym II, art. 6, nb. 8 [dostęp: 9.06.2024].

¹⁴ Opinia Rzecznika Generalnego N. Wahla z 10.09.2015 w sprawie C-350/14 *Florin Lazar przeciwko Allianz SpA*, ECLI:EU:C:2015:586, pkt 72; wyr. TSUE z 18.10.2016 w sprawie C-135/15 *Grecja przeciwko Grigoriosowi Nikiforidisowi*, ECLI:EU:C:2016:774, pkt 28; wyr. ETS z 14.10.1976 w sprawie C-29/76 *LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG przeciwko Eurocontrol*, ECLI:EU:C:1976:137.

¹⁵ M. Illmer, in: *Rome II...*, s. 147, nb. 4; S. Augenhöfer, in: *Rome Regulations. Commentary*, eds. G.-P. Calliess, M. Renner, Wolters Kluwer Law & Business, Alphen aan den Rijn 2011, s. 617, nb. 11; E. Figura-Góralczyk, *Nieuczciwa konkurencja w prawie prywatnym międzynarodowym*, Wolters Kluwer, Warszawa 2017, s. 144; M. Czepelak, *Międzynarodowe...*, pkt 4.37.

¹⁶ Motyw 11 preambuły Rozporządzenia Rzym II: „Pojęcie zobowiązania pozaumownego jest różnie definiowane w poszczególnych państwach członkowskich. Dlatego też do celów niniejszego rozporządzenia zobowiązanie pozaumowne powinno być rozumiane jako

Powyższe podejście nie jest jednak bezsporne w nauce prawa szwajcarskiego. Mimo że w doktrynie zdaje się przeważać opinia o słuszności wykładni autonomicznej¹⁷, to linia orzecznicza szwajcarskiego Trybunału Federalnego stoi na stanowisku, że pojęcia użyte w SzwajcPPM należy interpretować zgodnie z *legis fori*¹⁸.

Przyjmując pogląd Trybunału Federalnego, należy zatem sięgnąć do federalnej ustawy przeciwko nieuczciwej konkurencji z dnia 19 grudnia 1986 r.¹⁹ (dalej: SzwajcUZNK). Zgodnie z art. 2 omawianej ustawy nieuczciwe i niezgodne z prawem są wszelkie zachowania lub praktyki handlowe, które wprowadzają w błąd lub w inny sposób naruszają zasady dobrej wiary i które wpływają na relacje między konkurentami lub między dostawcami a klientami²⁰. Jako przykłady stypizowanych czynów wymienione są m.in.: oczernianie, stosowanie oznaczeń wprowadzających w błąd, nieuczciwa reklama porównawcza, stosowanie cen dumpingowych, stosowanie strategii agresywnych sprzedaży²¹, nakłanianie do zerwania umowy²², a także przekupstwo pracowników²³.

W odniesieniu do Rozporządzenia Rzym II wskazówki interpretacyjne dotyczące pojęcia czynu nieuczciwej konkurencji możemy odnaleźć w uzasadnieniu Komisji Europejskiej do projektu rozporządzenia: „Celem przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji jest ochrona uczciwej konkurencji poprzez zobowiązanie wszystkich uczestników do gry według tych samych zasad. Zakazane są między innymi działania mające na celu wywieranie wpływu na popyt (reklama wprowadzająca w błąd, sprzedaż lawinowa itp.), działania zakłócające popyt na produkty konkurentów (przerywanie łańcuchów dostaw, klusownictwo pracownicze,

pojęcie autonomiczne. Normy kolizyjne określone w niniejszym rozporządzeniu powinny obejmować również zobowiązania pozaumowne oparte na zasadzie ryzyka”.

¹⁷ J. Kren-Kostkiewicz, *IPRG/LugÜ Kommentar. Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht, Lugano-Übereinkommen und weitere Erlasse*, Orell Füssli Verlag, Zürich 2019, s. 279, nb. 6; F. Dasser, in: *Basler Kommentar...*, s. 1319, nb. 4; F. Vischer, T. Göksu, in: *Zürcher Kommentar...*, s. 678, nb. 1. Odmienne: A. Bonomi, in: *Commentaire Romand...*, s. 1138, nb. 2; A. Bucher, A. Bonomi, *Droit international privé*, Helbing Lichtenhahn, Zürich 2013, s. 314, nb. 1118; R. Bär, *Internationales Kartellrecht und unlauterer Wettbewerb*, in: *Beiträge zum neuen IPR des Sachen- Schuld- und Gesellschaftsrechts, Festschrift für Prof. Rudolf Moser*, Hrsg. I. Schwander, Schulthess, Zürich 1987, s. 144.

¹⁸ ATF 119 II 66; ATF 127 III 123; ATF 127 III 390.

¹⁹ Loi fédérale contre la concurrence déloyale du 19 décembre 1986 (LCD), RS 241.

²⁰ Art. 2 SzwajcUZNK: „Est déloyal et illicite tout comportement ou pratique commerciale qui est trompeur ou qui contrevient de toute autre manière aux règles de la bonne foi et qui influe sur les rapports entre concurrents ou entre fournisseurs et clients”.

²¹ Art. 3 SzwajcUZNK.

²² Art. 4 SzwajcUZNK.

²³ Art. 4a SzwajcUZNK.

bojkoty) oraz działania wykorzystujące wartość konkurenta (podrabianie produktów itp.). Współczesne prawo konkurencji ma na celu ochronę nie tylko konkurentów (wymiar horyzontalny), ale także konsumentów i ogółu społeczeństwa (relacje wertykalne). Ta trójwymiarowa funkcja prawa konkurencji musi znaleźć odzwierciedlenie w nowoczesnym instrumencie kolizyjnym²⁴. Podobne uwagi co do interesów chronionych przez prawo nieuczciwej konkurencji zostały poczynione w raporcie załączonym do projektu SzwajcPPM²⁵ oraz w uzasadnieniu do projektu SzwajcUZNK²⁶.

W interpretacji zakresu normy art. 6 Rozporządzenia Rzym II można również skorzystać z aktów wtórnego prawa unijnego²⁷, np.: Dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych²⁸, Dyrektywy o reklamie wprowadzającej w błąd i reklamie porównawczej²⁹, Dyrektywy o ochronie niejawnego know-how i niejawnych informacji handlowych³⁰, a także prawa wtórnego UE dotyczącego oznaczania produktów³¹.

W doktrynie pojawiły się głosy³² aby, ze względu na brak legalnych definicji omawianych pojęć w Rozporządzeniu Rzym II, do wykładni pojęcia nieuczciwej konkurencji stosować art. 10bis akapity 2 i 3 konwencji paryskiej o ochronie własności przemysłowej z dnia 20 marca 1883 r.³³ Przepis

²⁴ *Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the law applicable to non-contractual obligations ("ROME II")* z dnia 22 lipca 2003 r., s. 15, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2003:0427:FIN:EN:PDF> [dostęp: 9.06.2024]. Jeżeli nie zaznaczono inaczej, tłumaczenia pochodzą od autora artykułu.

²⁵ F. Vischer, P. Volken, *Loi fédérale sur le droit international privé (Loi de d.i.p.): projet de loi de la commission d'experts et rapport explicatif*, Schulthess, Zürich 1978, s. 336.

²⁶ *Message à l'appui d'une loi fédérale contre la concurrence déloyale (LCD) du 18 mai 1983*, FF 1983 II 1037, s. 1074; F.-J. Danthe, *Le droit international...*, s. 26.

²⁷ M. Illmer, in: *Rome II...*, s. 148, nb. 5; E. Figura-Góralczyk, *Nieuczciwa konkurencja...*, s. 150; A. Dickinson, *The Rome II Regulation...*, s. 401, nb. 6.22.

²⁸ Dyrektywa 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotycząca nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniająca dyrektywę Rady 84/450/EWG, dyrektywy 97/7/WE, 98/27/WE i 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady („Dyrektywa o nieuczciwych praktykach handlowych”).

²⁹ Dyrektywa 2006/114/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotycząca reklamy wprowadzającej w błąd i reklamy porównawczej.

³⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/943 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie ochrony niejawnego know-how i niejawnych informacji handlowych (tajemnic przedsiębiorstwa) przed ich bezprawnym pozyskiwaniem, wykorzystywaniem i ujawnianiem.

³¹ R. Sikorski, *Prawo właściwe dla zobowiązań...*, s. 87.

³² M. Czepelak, *Międzynarodowe...*, pkt 4.52; E. Figura-Góralczyk, *Nieuczciwa konkurencja...*, s. 154.

³³ Konwencja Związkowa Paryska z dnia 20 marca 1883 r. o ochronie własności przemysłowej, przejrzana w Brukseli dnia 14 grudnia 1900 r., w Waszyngtonie dnia

ten stanowi, że aktem nieuczciwej konkurencji jest każdy akt konkurencji sprzeczny z uczciwymi zwyczajami w dziedzinie przemysłu lub handlu. W szczególności powinny być zabronione: wszelkie działania mogące w jakikolwiek sposób spowodować pomyłkę co do przedsiębiorstwa, produktów albo działalności przemysłowej lub handlowej konkurenta; fałszywe dane w wykonywaniu handlu, mogące narazić na utratę opinii przedsiębiorstwo, produkty bądź działalność przemysłową lub handlową konkurenta; oznaczenia lub dane, których używanie w handlu może wprowadzić odbiorców w błąd co do rodzaju, sposobu wytwarzania, cech, nadawania się do użycia lub ilości towarów.

Podsumowując powyższe rozważania, jako przykłady deliktów nieuczciwej konkurencji, które naruszają stosunki konkurencyjne na określonym rynku, można wskazać: stosowanie wprowadzających w błąd oznaczeń handlowych; prowadzenie niedozwolonych promocji wśród konsumentów; przesyłanie niezamawianych informacji handlowych drogą elektroniczną³⁴; czyny dotyczące nieuczciwej reklamy³⁵; stosowanie dumpingu³⁶; utrudnianie działań konkurenta, polegające na wzywaniu do bojkotu; bojkot; nieuzasadnione nakłanianie klientów, aby powstrzymywali się od kupna bądź dystrybucji towarów lub usług konkurenta; oczernianie lub zniesławianie konkurenta na danym rynku³⁷. Czyny te powinny być objęte odpowiednio dyspozycjami art. 6 ust. 1 Rozporządzenia Rzym II oraz art. 136 ust. 1 SzwajcPPM.

Jako zaś przykłady czynów, które naruszają wyłącznie interesy oznaczonego konkurenta, można wymienić: sabotaż³⁸, kłusownictwo pracownicze³⁹, szpiegostwo przemysłowe, naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa, podżeganie do wypowiedzenia umów⁴⁰, przekupstwo oraz namawianie do

2 czerwca 1911 r. i w Hadze dnia 6 listopada 1925 r. (ratyfikowana zgodnie z ustawą z dnia 17 marca 1931 r.), Dz.U. 1932, nr 2, poz. 8.

³⁴ Ł. Żarnowiec, w: *System...*, t. 20B, s. 790, nb. 123.

³⁵ I.B. Nestoruk, *Prawo właściwe dla czynów nieuczciwej konkurencji — uwagi na tle przepisów rozporządzenia Rzym II*, w: *Spory o własność intelektualną. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorom Januszowi Barcie i Ryszardowi Markiewiczowi*, red. A. Matlak, S. Stanisławska-Kloc, Wolters Kluwer, Warszawa 2013, s. 705.

³⁶ E. Figura-Góralczyk, *Nieuczciwa konkurencja...*, s. 160.

³⁷ Ibidem; F. Vischer, T. Göksu, in: *Zürcher Kommentar...*, s. 683, nb. 12.

³⁸ H. Unberath, J. Cziupka, S. Pabst, in: *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR*, Bd. III, *Rom I-VO, Rom II-VO. Kommentar*, Hrsg. T. Rauscher, Otto Schmidt, Köln 2016, s. 808, nb. 44.

³⁹ TF, 27.06.2017, 4A_578/2016.

⁴⁰ T. Kadner Graziano, *Le nouveau droit international privé communautaire en matière de responsabilité extracontractuelle*, „Revue critique de droit international privé” 2008, s. 492.

strajków⁴¹. Co za tym idzie, przed sądem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, na mocy art. 6 ust. 2 Rozporządzenia Rzym II, będą one oceniane na zasadach ogólnych, a przed sądem szwajcarskim na podstawie prawa państwa, w którym znajduje się poszkodowane przedsiębiorstwo (art. 136 ust. 2 SzwajcPPM).

Warto również zaznaczyć, że naruszenie osobistych interesów przedsiębiorców może być źródłem stanów faktycznych wywołujących wątpliwości co do ich kwalifikacji i stawiających podmiot stosujący prawo przed dylematem, czy określoną sytuację należy ocenić zgodnie ze statutem deliktowym czynów nieuczciwej konkurencji, czy zgodnie ze statutem ochrony dóbr osobistych⁴². Jak wskazuje M. Pilich, na gruncie Rozporządzenia Rzym II istotny w ramach oceny jest zarówno wzajemny status podmiotu naruszającego dobra osobiste drugiego, jak i cel działania sprawcy naruszenia. Czynny nieuczciwej konkurencji charakteryzują się generalnie dążeniem do utrudnienia innym podmiotom udziału w rynku, tworzeniem nieuzasadnionych barier oraz osiąganiem korzyści⁴³. W literaturze szwajcarskiej prezentowany jest pogląd, zgodnie z którym statut deliktowy czynów nieuczciwej konkurencji obejmuje jedynie takie naruszenia dóbr osobistych przedsiębiorcy, które zostały popełnione w kontekście „konkurencyjnym”⁴⁴.

Należy również przytoczyć orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie *Verein für Konsumenteninformation przeciwko Amazon EU Sàrl*⁴⁵. We wskazanym judykacie Trybunał poczynił uwagi na temat zakresu normy art. 6 ust. 1 Rozporządzenia Rzym II oraz jego rozgraniczenia od statutu kontraktowego, w przypadku wniesienia roszczeń opartych na Dyrektywie o nieuczciwych praktykach handlowych, jednakże dotyczących stosowania niedozwolonych postanowień w ogólnych warunkach umowy. Trybunał stwierdził, że prawo właściwe dla powództwa o zaprzestanie szkodliwych praktyk w rozumieniu Dyrektywy powinno zostać ustalone zgodnie z art. 6 ust. 1 Rozporządzenia Rzym II, natomiast prawo właściwe dla kontroli niedozwolonego charakteru postanowień umów konsumenckich i stanowiących przedmiot powództwa należy ustalić zgodnie z Rozporządzeniem Rzym I⁴⁶. W podobnym tonie

⁴¹ Ł. Żarnowiec, w: *System...*, t. 20B, s. 791, nb. 123; J. Kren-Kostkiewicz, *IPRG/LugÜ Kommentar...*, s. 280, nb. 8.

⁴² M. Pilich, *Prawo właściwe dla dóbr osobistych i ich ochrony*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2012, z. 3, s. 644; F. Vischer, T. Göksu, in: *Zürcher Kommentar...*, s. 680, nb. 7.

⁴³ M. Pilich, *Prawo właściwe...*, s. 644.

⁴⁴ F. Vischer, T. Göksu, in: *Zürcher Kommentar...*, s. 680, nb. 7; B. Dutoit, A. Bonomi, *Droit international privé...*, s. 729, nb. 13.

⁴⁵ Wyr. TSUE z 28.07.2016 w sprawie C-191/15, *Verein für Konsumenteninformation przeciwko Amazon EU Sàrl*, ECLI:EU:C:2016:612.

⁴⁶ C-191/15, *Verein*, pkt 48—49.

wypowiadają się przedstawiciele szwajcarskiego piśmiennictwa, wskazując, że ważność potencjalnie nieuczciwych klauzul umownych trzeba oceniać zgodnie ze statutem kontraktowym⁴⁷.

Komisja Europejska w swoim raporcie sygnalizuje także pewne trudności w rozgraniczeniu zakresów stosowania art. 6 Rozporządzenia Rzym II, odnoszącego się do nieuczciwej konkurencji, oraz art. 8, regulującego naruszenia praw własności intelektualnej. Przypadki graniczne obejmują sprawy dotyczące reklamy porównawczej, naruszenia reputacji przedsiębiorstwa, tajemnicy handlowej, naśladownictwa produktów lub praktyk powoływania się na nieistniejące prawa własności intelektualnej w celu osłabienia konkurenta⁴⁸.

2.3. Zakres statutu

Należy w tym miejscu poruszyć również kwestię zakresu statutu deliktowego, czyli odpowiedzieć na pytanie, jakie zagadnienia są regulowane wskazanym prawem właściwym. Na gruncie Rozporządzenia Rzym II obszar ten jest unormowany w art. 15. Zgodnie z nim prawu właściwemu dla zobowiązań poziumownych na podstawie niniejszego rozporządzenia podlegają w szczególności: podstawa i zakres odpowiedzialności, w tym oznaczenie osób, które mogą być pociągnięte do odpowiedzialności za swoje czyny; przesłanki zwolnienia z odpowiedzialności, jej ograniczenia i współodpowiedzialność; istnienie, charakter i ocena szkody lub dochodzonego sposobu jej naprawienia; środki, które sąd może podjąć w celu zapobieżenia naruszeniu lub szkodzie lub w celu zaniechania naruszenia lub wyrządzenia szkody, lub w celu zapewnienia naprawienia szkody, w granicach uprawnień przyznanych sądowi na mocy właściwego dla niego prawa procesowego; kwestia zbywalności roszczenia o naprawienie szkody, w tym dopuszczalności jego dziedziczenia; osoby uprawnione do odszkodowania za szkody poniesione osobiście; odpowiedzialność za czyny innych osób; sposoby wygaśnięcia zobowiązania, przedawnienie i terminy zawite, w tym początek, przerwanie i zawieszenie biegu przedawnienia lub terminu zawitego.

Mimo zamieszczenia w Rozporządzeniu powyższego przykładowego katalogu badanie przeprowadzone na zlecenie Komisji Europejskiej przez Brytyjski Instytut Prawa Międzynarodowego i Porównawczego wykazało, że w literaturze zagranicznej wciąż wskazuje się na pewne niejasności

⁴⁷ F. Dasser, in: *Basler Kommentar...*, s. 1321, nb. 9; A. Bonomi, in: *Commentaire Romand...*, s. 1138—1139, nb. 4.

⁴⁸ Commission Staff..., s. 5.

co do roszczeń z udziałem wielu stron. Trwa dyskusja, czy w przypadku czynu zabronionego, w który zaangażowane są więcej niż dwa podmioty (jeden naruszyciel i jeden poszkodowany), prawo właściwe należy ustalać indywidualnie dla każdego dwustronnego stosunku prawnego wynikającego z tego czynu zabronionego, czy też prawo to ma jednolite zastosowanie również do stosunków z osobami trzecimi⁴⁹.

Jednocześnie szeroki katalog kwestii wymienionych w art. 15 Rozporządzenia Rzym II nie oznacza zakwestionowania reguły *lex loci processualis*, dotyczącej zagadnień procesowych pojawiających się w sprawie⁵⁰.

Na płaszczyźnie szwajcarskiej ustawy kolizyjnej zakres statutu deliktowego jest unormowany w art. 142 ust. 1 SzwajcPPM⁵¹, który wskazuje, że prawo właściwe dla czynu niedozwolonego określa w szczególności zdolność do popełnienia czynu niedozwolonego, warunki i zakres odpowiedzialności oraz osobę odpowiedzialną. Zdolność deliktowa odnosi się do możliwości pociągnięcia danej osoby do odpowiedzialności za szkodę spowodowaną jej bezprawnym zachowaniem; problematyka ta jest regulowana nie przez prawo właściwe dla wykonywania praw cywilnych (art. 35 SzwajcPPM)⁵², ale przez prawo właściwe dla deliktu⁵³. Wyliczenie zagadnień objętych statutem deliktowym nie jest wyczerpujące. W piśmiennictwie wymienia się, jako objęte zakresem normy kolizyjnej, również kwestie takie jak katalog osób innych niż poszkodowany, uprawnionych do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych, rodzaje powództw przysługujących poszkodowanemu, zbywalność oraz dziedziczność roszczenia⁵⁴, a także ciężar dowodu⁵⁵.

2.4. Podsumowanie

Jak wynika z powyższego zestawienia, mimo że występują pewne różnice w sposobie uregulowania nieuczciwej konkurencji w prawie prywatnym

⁴⁹ E. Lein, S. Migliorini, C. Bonzé, S. O'Keeffe, *Study on the Rome II Regulation (EC) 864/2007 on the Law Applicable to Non-Contractual Obligations*, British Institute of International and Comparative Law, London 2021, s. 41.

⁵⁰ M. Świerczyński, w: *Prawo prywatne...*, art. 15, nb. 3, Rzym II, Legalis.

⁵¹ Art. 142 SzwajcPPM: „¹ Le droit applicable à l'acte illicite détermine notamment la capacité délictuelle, les conditions et l'étendue de la responsabilité, ainsi que la personne du responsable”.

⁵² Art. 35 SzwajcPPM: „L'exercice des droits civils est régi par le droit du domicile. Un changement de domicile n'affecte pas l'exercice des droits civils une fois que celui-ci a été acquis”.

⁵³ A. Bonomi, in: *Commentaire Romand...*, s. 1169, nb. 5.

⁵⁴ B. Dutoit, A. Bonomi, *Droit international privé...*, s. 754, nb. 2.

⁵⁵ A. Heini, T. Göksu, in: *Zürcher Kommentar...*, s. 731, nb. 13.

międzynarodowym Szwajcarii i Unii Europejskiej, to oba porządki prawne wychodzą z podobnego założenia. Jest nim oparcie wskazania prawa właściwego w pierwszej kolejności o łącznik rynku, na którym występują skutki czynu nieuczciwej konkurencji. Co więcej, oba systemy w odrębny sposób normują delikty naruszające interesy całego rynku oraz czyny wpływające wyłącznie na interesy oznaczonych konkurentów. Jednocześnie w obu jurysdykcjach zagadnienie dopuszczalności wyboru prawa budzi istotne wątpliwości.

Różnice pomiędzy omawianymi prawodawstwami zarysowują się przede wszystkim na poziomie orzecznictwa w zakresie kwalifikacji pojęć, gdzie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stosuje wykładnię autonomiczną, a Trybunał Federalny, mimo głosów doktryny, pozostaje przy kwalifikacji zgodnej z *legis fori*. Ponadto w wypadku czynów naruszających wyłącznie interesy oznaczonych konkurentów SzwajcPPM wydaje się mieć unormowanie bardziej przyjazne poszkodowanemu, statując łącznik jego domicylu. Rozporządzenie Rzym II w takich wypadkach przewiduje łącznik miejsca szkody, chyba że zarówno naruszyiciel, jak i poszkodowany mają miejsce zwykłego pobytu w tym samym państwie. Poza tym, zgodnie ze SzwajcPPM, w przypadku, gdy czyn niedozwolony narusza stosunek prawny już istniejący między sprawcą a poszkodowanym, roszczenia oparte na tym czynie podlegają prawu właściwemu dla tego stosunku prawnego. W zakresie deliktów nieuczciwej konkurencji prawo unijne nie zawiera takiej regulacji, jednakże zastosowanie klauzuli korekcyjnej z art. 4 ust. 3 Rozporządzenia Rzym II może prowadzić do podobnych skutków.

3. Wybór prawa dla czynów nieuczciwej konkurencji w SzwajcPPM oraz Rozporządzeniu Rzym II

3.1. Wprowadzenie

Omówiwszy ogólne zagadnienia dotyczące nieuczciwej konkurencji w prawie prywatnym międzynarodowym, można przejść do rozważań stanowiących tytułowy problem niniejszego opracowania. W obu analizowanych systemach prawa kolizyjnego autonomia woli odgrywa istotną rolę również na płaszczyźnie deliktowej. SzwajcPPM była pierwszą krajową ustawą kolizyjnoprawną, która wyraźnie umieściła wybór prawa na

szczybie kaskady łączników wskazujących prawo właściwe dla roszczeń wynikających z deliktów⁵⁶. Jednocześnie Rozporządzenie Rzym II statuuje generalną zasadę nieograniczonego wyboru prawa. Mimo to, ze względu na ochronę interesów, czy słabszej strony stosunku prawnego⁵⁷, czy też ogółu społeczeństwa, w zakresie czynów niedozwolonych autonomia stron została poddana ograniczeniom w obu porządkach prawnych⁵⁸. Niestety zarówno prawodawca szwajcarski, jak i prawodawca unijny nie sformułował zakresu tego ograniczenia w sposób niebudzący wątpliwości.

Na gruncie SzwajcPPM dopuszczalność *electio iuris* dla roszczeń wynikających z czynów nieuczciwej konkurencji budzi kontrowersje przede wszystkim ze względu na brak wyraźnego wskazania prawodawcy, czy przepis szczególnie art. 136 SzwajcPPM wyczerpująco reguluje zagadnienie prawa właściwego dla roszczeń wynikających z czynów nieuczciwej konkurencji, czy też można do tych czynów stosować odpowiednio przepisy ogólne, w tym art. 132 SzwajcPPM, który zezwala na wybór *legis fori*⁵⁹.

Uregulowanie dopuszczalności wyboru prawa w Rozporządzeniu Rzym II również stanowi źródło kontrowersji. Wynikają one z trudności w ustaleniu relacji pomiędzy art. 6 ust. 4, który stwierdza, że prawo właściwe mające zastosowanie zgodnie z art. 6 nie może zostać wyłączone w drodze porozumienia zawartego zgodnie z art. 14, a art. 6 ust. 2, który stanowi, że w przypadku, gdy czyn nieuczciwej konkurencji narusza wyłącznie interesy oznaczonego konkurenta, stosuje się art. 4⁶⁰.

Mimo że kwestia dopuszczalności wyboru prawa dla czynów nieuczciwej konkurencji budzi wątpliwości na gruncie obu omawianych systemów, to wynikają one z różnych problemów prawnych. Z tego względu zagadnienie to zostanie omówione osobno dla prawa szwajcarskiego i osobno dla prawa Unii Europejskiej.

⁵⁶ T. Kadner Graziano, *Empfiehl es sich, das schweizerische IPRG entsprechend der «Verordnung über das auf außervertragliche Schuldverhältnisse anzuwendende Recht (Rom II)» zu revidieren — Überlegungen zu Art. 132—142 und 144 des IPRG*, in: *La loi fédérale de droit international privé : vingt ans après : actes de la 21e journée de droit international privé du 20 mars 2009 à Lausanne*, éd. A. Bonomi, E. Cashin Ritaine, Schulthess, Genève 2009, s. 132.

⁵⁷ V. Trutmann, *Das Deliktsrecht im IPRG*, in: *Das neue Bundesgesetz über das internationale Privatrecht in der praktischen Anwendung*, Hrsg. Schweizerische Vereinigung für internationales Recht, Schulthess Polygraphischer Verlag, Zürich 1990, s. 76.

⁵⁸ T. Kadner Graziano, *Empfiehl es sich...*, s. 137.

⁵⁹ F.-J. Danthe, *Le droit international...*, s. 147.

⁶⁰ E. Figura-Góralczyk, *Nieuczciwa konkurencja...*, s. 249.

3.2. Dopuszczalność wyboru prawa dla czynów nieuczciwej konkurencji w prawie szwajcarskim

3.2.1. Argumenty za dopuszczalnością

Jak wskazuje A. Bonomi, roszczenia osób poszkodowanych czynami nieuczciwej konkurencji należy uznać za podlegające dyspozycji stron także na gruncie kolizyjnoprawnym. Wnioskowanie to bazuje na okoliczności, że strony na płaszczyźnie materialnoprawnej oraz procesowej mogą zrzec się swoich roszczeń, zawrzeć ugodę lub poddać je pod rozstrzygnięcie trybunałowi arbitrażowemu. Jeśli spór stanie się przedmiotem postępowania przed sądem polubownym, powszechnie przyjmuje się, że arbitrzy muszą stosować prawo wybrane przez strony, również w stosunku do roszczeń pozaumownych. Z tego względu należałoby dopuścić możliwość wyboru prawa przez strony w przypadkach czynów nieuczciwej konkurencji, jednakże z zastrzeżeniem praw osób trzecich i zasad porządku publicznego⁶¹.

Podnosi się, że celem norm regulujących kolizyjnoprawne aspekty prawa nieuczciwej konkurencji jest ochrona przedsiębiorców oraz konsumentów i przez to wybór prawa powinien być wyłączony. H.R. Schibli odpira powyższy argument, twierdząc, że konsumenci i pozostali uczestnicy rynku mają do dyspozycji również inne, skuteczniejsze instrumenty prawne służące egzekwowaniu ich interesów w tym zakresie, takie jak prawo cywilne, prawo karne oraz niekiedy prawo administracyjne. Ponadto wskazuje, że wybór prawa ma skutek jedynie *inter partes*. Co za tym idzie, wybór prawa dokonany w stosunku między naruszcycielem a poszkodowanym konkurentem nie wyłącza możliwości zastosowania prawa właściwego wskazanego łącznikiem obiektywnym do powództwa wytoczonego przez innych uczestników obrotu, np. stowarzyszenie konsumentów. Poza tym, zdaniem powoływanego autora, fakt, że roszczenia różnych podmiotów mogłyby być oceniane na podstawie różnych statutów, nie ma istotnych negatywnych skutków, gdyż konsument lub organizacja ochrony konsumentów mają inny niż konkurent rodzaj roszczenia, a zatem dążą też do innego celu niż konkurent wnoszący powództwo. Ponadto każde powództwo dotyczy innego uczestnika rynku, co oznacza, że stan faktyczny sprawy nigdy nie jest taki sam⁶². Podobne zdanie wyrażają F. Vischer i T. Göksu, którzy podnoszą, że wyrok wydany na podstawie wybranego prawa szwajcarskiego (*lex fori*) nie ma bezpośredniego wpływu na

⁶¹ A. Bonomi, in: *Commentaire Romand...*, s. 1142, nb. 18.

⁶² H.R. Schibli, *Multistate-Werbung im internationalen Lauterkeitsrecht mit besonderer Berücksichtigung der Internet-Werbung*, Schulthess, Zürich 2004, s. 233, nb. 791.

interesy niezaangażowanych stron trzecich, które są w każdym razie i tak chronione przez zagraniczne prawo zwalczania nieuczciwej konkurencji⁶³.

F. Dasser zauważa, że argumentem pośrednio wskazującym na wolę prawodawcy, by dopuścić do głosu autonomię stron w wypadku czynów nieuczciwej konkurencji, jest umieszczenie w art. 136 SzwajcPPM ustępu 3, zgodnie z którym, gdy czyn niedozwolony narusza stosunek prawny już istniejący między sprawcą a poszkodowanym, roszczenia oparte na tym czynie podlegają prawu właściwemu dla tego stosunku prawnego. Takim stosunkiem prawnym zwykle będzie umowa, dla której strony swobodnie mogą wskazać prawo właściwe. Przytoczony autor konkluduje, że jeżeli autonomia stron została dopuszczona w art. 136 ust. 3, to *a fortiori* wybór prawa również powinien być możliwy⁶⁴.

Zdaniem A. Heiniego oraz T. Göksu SzwajcPPM zezwala na *electio iuris* dla czynów nieuczciwej konkurencji, jednakże kwestia, czy określone zachowanie konkurencyjne było dopuszczalne na rynku zagranicznym, tj. kwestia bezprawności, musi być oceniana zgodnie z prawem rynku, na którym wystąpiły skutki naruszenia⁶⁵. W tym samym tonie wypowiadają się N. Meier i B. Stehle⁶⁶. Powyższy postulat może zostać niejako zrealizowany przy pomocy art. 19 SzwajcPPM, zgodnie z którym, jeżeli wymagają tego uzasadnione i, zgodnie ze szwajcarską koncepcją prawa, wyraźnie przeważające interesy, można wziąć pod uwagę bezwzględnie obowiązujący przepis prawa innego niż to, o którym mowa w niniejszej ustawie, pod warunkiem, że rozpatrywana sytuacja ma ścisły związek z tym innym prawem. Przy podejmowaniu decyzji, czy należy uwzględnić taki przepis, trzeba rozważyć jego cel i konsekwencje jego stosowania, aby wydać rozstrzygnięcie, które jest odpowiednie w świetle szwajcarskiej koncepcji prawa. Jak wskazuje F.-J. Danthe, zagraniczne prawo zwalczania nieuczciwej konkurencji może być wówczas wzięte pod uwagę jako przepis wymuszający swoje zastosowanie⁶⁷.

Należy zaznaczyć, że F.-J. Danthe również postuluje dopuszczalność wyboru prawa, jednakże ograniczoną jedynie do wypadków objętych zakresem art. 136 ust. 2 SzwajcPPM, tj. czynów naruszających wyłącznie interesy oznaczonych konkurentów. Ograniczenie takie ma być uzasadnione faktem, że w takiej sytuacji interesy innych uczestników rynku nie są w żaden sposób zagrożone⁶⁸.

⁶³ F. Vischer, T. Göksu, in: *Zürcher Kommentar...*, s. 686, nb. 21.

⁶⁴ F. Dasser, in: *Basler Kommentar...*, s. 1327, nb. 27.

⁶⁵ A. Heini, T. Göksu, in: *Zürcher Kommentar...*, s. 617, nb. 2.

⁶⁶ N. Meier, B. Stehle, *IPR — Prüfschemen zum Internationalen Privat- und Zivilverfahrensrecht der Schweiz Staatsverträge und IPRG*, Schulthess, Zürich 2018, s. 377, nb. 951.

⁶⁷ F.-J. Danthe, *Le droit international...*, s. 160.

⁶⁸ Ibidem, s. 159.

Ponadto w doktrynie podnosi się, że wybór *lex fori* może nieść istotne korzyści praktyczne, gdy czyn nieuczciwej konkurencji wpływa na rynek więcej niż jednego państwa. W takim przypadku jest to często jedyny sposób na uniknięcie dystrybutywnego stosowania kilku systemów prawnych⁶⁹. Co więcej, wskazuje się, że za dopuszczeniem wyboru prawa przemawia okoliczność, że strony mają możliwość wyboru systemu prawnego, z którym są najbardziej zaznajomione, który odpowiada ich potrzebom i interesom, i który uwzględni szczególne okoliczności sprawy⁷⁰.

Na marginesie warto zauważyć, że zdaniem H.R. Schibliego, mimo że *de lege lata* wybór prawa w wypadku czynów nieuczciwej konkurencji jest dopuszczalny, to *de lege ferenda* winien być on wyłączony w przypadku powództw wytaczanych przez konsumentów lub przeciwko nim, z wyjątkiem sytuacji, gdy wybór prawa jest wyraźnie korzystniejszy dla konsumenta⁷¹.

3.2.2. Argumenty przeciw dopuszczalności

W przekonaniu A. Buchera wykładnia systematyczna prowadzi do wniosku, że art. 136 SzwajcPPM stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 132 i, na tej podstawie, jest przepisem, który wyczerpująco reguluje kwestię prawa właściwego dla czynów nieuczciwej konkurencji. Co za tym idzie, wybór prawa powinien być wykluczony⁷².

Krytykę dopuszczalności wyboru prawa w sprawach dotyczących nieuczciwej konkurencji podjął również D. Dubs. Autor ten wskazuje, że dopuszczalność wyboru prawa powinna być ograniczona, gdy mogą być naruszone interesy rynku oraz osób trzecich. Jego zdaniem autonomia stron nie powinna odgrywać dominującej roli w stosunkach prawnych, w których zainteresowane są również podmioty trzecie⁷³. Co więcej, prawo zwalczania nieuczciwej konkurencji stanowi część porządku prawnego chroniącego „wspólnotę prawną” (*Rechtsgemeinschaft*) i w konsekwencji uprawnienia związane z tymi zagadnieniami nie mogą podlegać zasadzie dyspozycyjności⁷⁴. D. Dubs także podkreśla, że dopuszczalności *electio*

⁶⁹ A. Bonomi, in: *Commentaire Romand...*, s. 1142, nb. 19.

⁷⁰ D. Dubs, *Das Lauterkeitstatut nach schweizerischem Kollisionsrecht: zugleich ein Beitrag zur Materialisierung des Internationalprivatrechts*, Buttikon: Prisma Druck, Zürich 2000, s. 129.

⁷¹ H.R. Schibli, *Multistate-Werbung...*, s. 234, nb. 793.

⁷² A. Bucher, in: *Le nouveau droit international privé suisse. Travaux des journées d'étude organisées par le Centre du droit de l'entreprise, 9/10 Octobre 1987, à l'Université de Lausanne*, éd. F. Dessemontet, CEDIDAG, Lausanne 1989, s. 116.

⁷³ D. Dubs, *Das Lauterkeitstatut...*, s. 134.

⁷⁴ Ibidem, s. 135.

iuris sprzeciwia się systematyka ustawy⁷⁵. Wynika to z okoliczności, że przepisy dotyczące prawa właściwego dla deliktów (Rozdział 9, Sekcja 3, Punkt II — prawo właściwe)⁷⁶ są podzielone redakcyjnie na następujące części: 1. Przepisy ogólne⁷⁷; 2. Przepisy szczegółowe⁷⁸. W części 1. znajduje się art. 132 SzwajcPPM, zezwalający na następczy wybór *lex fori*. W części 2. zaś umieszczono art. 136 SzwajcPPM, który określa prawo właściwe dla czynów nieuczciwej konkurencji, jednocześnie nie odnosząc się do zagadnienia wyboru prawa przez strony. W związku z tym, zdaniem przytoczonego autora, normy kolizyjne wchodzące w zakres przepisów ogólnych nie powinny być brane pod uwagę, jeżeli wskazanie prawa właściwego może być oparte na szczególnym łączniku przewidzianym dla określonego typu deliktów⁷⁹.

3.2.3. Podsumowanie

Jak wynika z powyższego zestawienia, zdecydowana większość doktryny szwajcarskiego prawa prywatnego międzynarodowego opowiada się za dopuszczalnością wyboru prawa dla czynów nieuczciwej konkurencji. Do grona tego należą: A. Bonomi⁸⁰, H.R. Schibli⁸¹, F. Vischer, T. Göksu⁸², F. Dasser⁸³, A. Heini⁸⁴, N. Meier i B. Stehle⁸⁵, F.-J. Danthe⁸⁶, J. Kren-Kostkiewicz⁸⁷, I. Schwander⁸⁸ oraz K. Siehr⁸⁹. Przeciwnie stanowisko prezentują: A. Bucher⁹⁰, D. Dubs⁹¹ oraz B. Dutoit⁹².

⁷⁵ Ibidem.

⁷⁶ Chapitre 9, Section 3, II — droit applicable.

⁷⁷ 1. En général.

⁷⁸ 2. En particulier.

⁷⁹ D. Dubs, *Das Lauterkeitstatut...*, s. 136.

⁸⁰ A. Bonomi, in: *Commentaire Romand...*, s. 1142, nb. 18.

⁸¹ H.R. Schibli, *Multistate-Werbung...*, s. 233, nb. 791.

⁸² F. Vischer, T. Göksu, in: *Zürcher Kommentar...*, s. 686, nb. 21.

⁸³ F. Dasser, in: *Basler Kommentar...*, s. 1327, nb. 27.

⁸⁴ A. Heini, T. Göksu, in: *Zürcher Kommentar...*, s. 617, nb. 2.

⁸⁵ N. Meier, B. Stehle, *IPR — Prüfschemen...*, s. 377, nb. 951.

⁸⁶ F.-J. Danthe, *Le droit international...*, s. 159.

⁸⁷ J. Kren-Kostkiewicz, *IPRG/LugÜ Kommentar...*, s. 280, nb. 11; J. Kren-Kostkiewicz, *Grundriss des schweizerischen Internationalen Privatrechts*, Stämpfli, Bern 2012, s. 613, nb. 2551.

⁸⁸ I. Schwander, *Einführung...*, s. 285, nb. 644.

⁸⁹ K. Siehr, *Das Internationale Privatrecht der Schweiz*, Schulthess, Zürich 2002, s. 373.

⁹⁰ A. Bucher, in: *Le nouveau droit...*, s. 116.

⁹¹ D. Dubs, *Das Lauterkeitstatut...*, s. 134.

⁹² B. Dutoit, A. Bonomi, *Droit international privé...*, s. 728, nb. 11.

Pogląd dopuszczający *electio iuris* na gruncie SzwajcPPM wydaje się bardziej przekonujący, w szczególności ze względu na okoliczność, że wybór taki nie stanowi znaczącego zagrożenia dla konsumentów i pozostałych uczestników rynku, gdyż mają oni do dyspozycji również inne, skuteczniejsze instrumenty prawne służące egzekwowaniu ich interesów w tym zakresie, takie jak prawo cywilne oraz prawo karne. Poza tym, biorąc pod uwagę, że wybór prawa ma skutek jedynie *inter partes*, to dokonany w stosunku między naruszcycielem a poszkodowanym konkurentem nie wyłącza możliwości zastosowania prawa właściwego wskazanego łącznikiem obiektywnym do powództwa wytoczonego przez innych uczestników obrotu, np. stowarzyszenie konsumentów. *De lege ferenda* interesująca wydaje się propozycja H.R. Schibliego, zgodnie z którą wybór prawa powinien być wyłączony w przypadku powództw wytaczanych przez konsumentów lub przeciwko nim, z wyjątkiem sytuacji, gdy wybór prawa jest wyraźnie korzystniejszy dla konsumenta⁹³.

3.3. Dopuszczalność wyboru prawa dla czynów nieuczciwej konkurencji na tle Rozporządzenia Rzym II

3.3.1. Argumenty za dopuszczalnością

Zgodnie z art. 6 ust. 4 Rozporządzenia Rzym II prawo właściwe wskazane na podstawie art. 6 nie może zostać wyłączone w drodze porozumienia zawartego zgodnie z art. 14. Jednocześnie art. 6 ust. 2 stwierdza, że w przypadku, gdy czyn nieuczciwej konkurencji narusza wyłącznie interesy oznaczonego konkurenta, stosuje się art. 4, który określa prawo właściwe za pomocą łączników obiektywnych. W piśmiennictwie nie budzi wątpliwości niedopuszczalność wyboru prawa w wypadku czynów objętych zakresem art. 6 ust. 1, tj. naruszających interesy nieoznaczonej grupy podmiotów⁹⁴. Głównym przedmiotem dyskusji w doktrynie jest dopuszczalność *electio iuris* w sytuacjach unormowanych art. 6 ust. 2 Rozporządzenia Rzym II.

Zdaniem E. Figury-Góralczyk art. 6 ust. 2 Rozporządzenia Rzym II przewiduje nie tylko nakaz stosowania w tych sytuacjach faktycznych łączników, jakie przewiduje art. 4, lecz całej normy wyrażonej w art. 4, która stosownie do art. 14 jest normą *iuris dispositivi*. Ma to oznaczać, że stosowanie normy zawartej w art. 4 Rozporządzenia Rzym II może być

⁹³ H.R. Schibli, *Multistate-Werbung...*, s. 234, nb. 793.

⁹⁴ M. Illmer, in: *Rome II...*, s. 174, nb. 54.

wyłączone przez strony na podstawie art. 14⁹⁵. W podobny sposób wypowiada się S. Augenhof⁹⁶.

Co więcej, przytoczona autorka podnosi, że do normy kolizyjnej wyrażonej w art. 6 ust. 2 Rozporządzenia Rzym II celowo wprowadzono uelastycznienie wskazania prawa, odsyłając do łączników z art. 4, gdyż w przypadku czynów nieuczciwej konkurencji objętych zakresem art. 6 ust. 1 Rozporządzenia Rzym II takiego odesłania nie dokonano. Co za tym idzie, skoro prawodawca unijny dopuścił wskazanie innych praw niż prawo państwa naruszenia stosunków konkurencyjnych lub zbiorowych interesów konsumentów dla czynów naruszających wyłącznie interesy oznaczonego konkurenta, to w konsekwencji powinien dopuścić również wybór prawa⁹⁷.

W przekonaniu M. Czepelaka do takiej konkluzji skłania też wykładnia funkcjonalna, gdyż celem wyłączenia wyboru prawa ma być ochrona zbiorowych interesów uczestników rynku, o których mowa w motywie 21 preambuły Rozporządzenia Rzym II. W przypadku ujętym w art. 6 ust. 2 Rozporządzenia Rzym II interesy te nie są zagrożone i potrzeba wyłączenia dopuszczalności *electio iuris* odpada z tego samego powodu, dla którego prawodawca unijny rezygnuje ze wskazania prawa w sposób określony w art. 6 ust. 1 Rozporządzenia Rzym II⁹⁸. Podobnie argumentują: M. Illmer⁹⁹, H. Nettleau¹⁰⁰, M. Świerczyński¹⁰¹, E. Figura-Góralczyk¹⁰², H. Unberath, J. Cziupka oraz S. Pabst¹⁰³.

Wskazuje się ponadto, że generalną zasadą Rozporządzenia Rzym II jest dopuszczalność wyboru prawa. Co za tym idzie, wyjątek w postaci jego wyłączenia w art. 6 ust. 4 powinien być interpretowany wąsko. W konsekwencji należałoby zezwolić na dokonanie *electio iuris* w sytuacjach, gdy czyn nieuczciwej konkurencji narusza wyłącznie interesy oznaczonych konkurentów¹⁰⁴.

Należy również zwrócić uwagę na korzyści, jakie mogą być efektem zastosowania wyboru prawa. Przede wszystkim dopuszczenie wyboru prawa dla roszczeń wynikających z „bilateralnych” czynów nieuczciwej konkurencji może stanowić skuteczne remedium na trudności

⁹⁵ E. Figura-Góralczyk, *Nieuczciwa konkurencja...*, s. 249.

⁹⁶ S. Augenhof, in: *Rome Regulations...*, s. 637, nb. 71.

⁹⁷ E. Figura-Góralczyk, *Nieuczciwa konkurencja...*, s. 250.

⁹⁸ M. Czepelak, *Autonomia woli w prawie prywatnym międzynarodowym Unii Europejskiej*, Poltext, Warszawa 2015, s. 54, nb. 2.9.

⁹⁹ M. Illmer, in: *Rome II...*, s. 174, nb. 54.

¹⁰⁰ H. Nettleau, *Die kollisionsrechtliche...*, s. 264.

¹⁰¹ M. Świerczyński, w: *Prawo prywatne...*, art. 6, nb. 6, Rzym II, Legalis.

¹⁰² E. Figura-Góralczyk, *Nieuczciwa konkurencja...*, s. 249.

¹⁰³ H. Unberath, J. Cziupka, S. Pabst, in: *Europäisches Zivilprozess...*, s. 809, nb. 48.

¹⁰⁴ M. Illmer, in: *Rome II...*, s. 174, nb. 54.

związane z ewentualną koniecznością dystrybutywnego stosowania praw kilku państw¹⁰⁵.

Poza tym w piśmiennictwie sugeruje się, że w sytuacji, gdy czyn nieuczciwej konkurencji narusza wyłącznie interesy oznaczonego konkurenta, obie strony zazwyczaj są przedsiębiorcami i podmiotami profesjonalnymi. Z tego względu, co do zasady, utrzymana jest równa pozycja w kształtowaniu stosunku prawnego i nie powinno występować jednostronne narzucenie warunków wyboru prawa przez jedną ze stron¹⁰⁶.

3.3.2. Argumenty przeciw dopuszczalności

Przeciwko dopuszczalności wyboru prawa dla czynów nieuczciwej konkurencji przemawia przede wszystkim wykładnia literalna przepisów art. 6 ust. 2 oraz art. 6 ust. 4 Rozporządzenia Rzym II. Artykuł 6 ust. 4 wyraźnie stanowi, że „prawo właściwe mające zastosowanie zgodnie z niniejszym artykułem nie może zostać wyłączone w drodze porozumienia zawartego zgodnie z art. 14”. Co za tym idzie, obejmuje on swoim zakresem wskazanie prawa właściwego oparte na jakimkolwiek przepisie wchodzącym w skład art. 6, w tym również na art. 6 ust. 2. Jednocześnie art. 6 ust. 2 Rozporządzenia Rzym II jasno stanowi, że „w przypadku gdy czyn nieuczciwej konkurencji narusza wyłącznie interesy oznaczonego konkurenta, stosuje się art. 4”. Odesłanie jest zatem ewidentnie ograniczone do art. 4, który określa prawo właściwe na podstawie obiektywnych łączników, a nie subiektywnego powiązania z art. 14. Powyższą konstatację potwierdza również analiza innych wersji językowych Rozporządzenia¹⁰⁷. Pogląd ten prezentowany jest przez F. Maultzsch¹⁰⁸, A. Vogelera¹⁰⁹ oraz W. Wurmnesta¹¹⁰.

Poza tym wskazuje się, że gdyby prawodawca unijny chciał ograniczyć zakres stosowania art. 6 ust. 4, to zrobiłby to w sposób wyraźny. W szczególności należy wziąć pod uwagę okoliczność, że unijny legislator

¹⁰⁵ M. Czepelak, *Autonomia woli...*, s. 55, nb. 2.11; M. Gabrysiak, *Uprzedni wybór prawa dla deliktów w prawie prywatnym międzynarodowym na tle rozporządzenia Rzym II*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2009, nr 10, s. 21.

¹⁰⁶ E. Figura-Góralczyk, *Nieuczciwa konkurencja...*, s. 251.

¹⁰⁷ Ibidem, s. 253.

¹⁰⁸ F. Maultzsch, in: *J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch: Staudinger BGB — EGBGB/IPR Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche/IPR: Art 1—3; 10—14 Rom II-VO. (Anwendungsbereich, Ungerechtfertigte Bereicherung, GoA, cic, Rechtswahl)*, Hrsg. F. Maultzsch, Otto Schmidt — De Gruyter, Berlin 2023, s. 256, nb. 19.

¹⁰⁹ A. Vogeler, *Die freie Rechtswahl im Kollisionsrecht der außervertraglichen Schuldverhältnisse*, Mohr Siebeck, Tübingen 2013, s. 103.

¹¹⁰ W. Wurmnest, in: *Münchener Kommentar...*, s. 1454, nb. 175.

zdecydował się stworzyć kompleksowy, oparty na kaskadzie łączników oraz wewnętrznie spójny przepis¹¹¹.

K.-H. Fezer oraz S. Koos zauważają, że naczelnym celem kolizyjno-prawnej regulacji nieuczciwej konkurencji jest ochrona interesów wszystkich uczestników rynku. Podnosi się, że interesy te mogą zostać naruszone również w wypadkach, gdy nieuczciwe działanie było nakierowane wyłącznie na oznaczonego konkurenta¹¹². Jako kontrargument wobec tej tezy wskazuje się na brzmienie art. 14 ust. 1 zd. 2 Rozporządzenia Rzym II, zgodnie z którym wybór prawa nie może naruszać praw osób trzecich. Jednakże, jak zauważa A. Vogeler, pojęcie praw osób trzecich jest węższe od pojęcia interesów, o których mowa jest w punkcie 21 preambuły Rozporządzenia Rzym II¹¹³.

3.3.3. Podsumowanie

Z powyższego porównania wynika, że większość przedstawicieli literatury opowiada się za dopuszczalnością wyboru prawa w sytuacjach, gdy czyn nieuczciwej konkurencji narusza wyłącznie interesy oznaczonego konkurenta. Pogląd ten reprezentują: M. Czepelak¹¹⁴, E. Figura-Góralczyk¹¹⁵, M. Świerczyński¹¹⁶, P. Fik¹¹⁷, M. Illmer¹¹⁸, H. Unberath, J. Cziupka i S. Pabst¹¹⁹, A. Dickinson¹²⁰, S. Augenhof¹²¹ oraz O. Remien¹²². Przeciwnego zdania są: F. Maultsch¹²³, A. Vogeler¹²⁴, K.-H. Fezer i S. Koos¹²⁵, B. Schnur¹²⁶ oraz W. Wurmnest¹²⁷.

¹¹¹ F. Maultsch, in: *J. von Staudingers Kommentar Rom II-VO...*, s. 256, nb. 19.

¹¹² K.-H. Fezer, S. Koos, in: *J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch: Staudinger BGB — EGBGB/IPR Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche/IPR: IPR des KartellR, LauterkeitsR, MarkenR, PatentR und UrheberR*, Hrsg. K.-H. Fezer, S. Koos, Otto Schmidt — De Gruyter, Berlin 2023, s. 354, nb. 695.

¹¹³ A. Vogeler, *Die freie Rechtswahl...*, s. 99.

¹¹⁴ M. Czepelak, *Autonomia woli...*, s. 54, nb. 2.9.

¹¹⁵ E. Figura-Góralczyk, *Nieuczciwa konkurencja...*, s. 249.

¹¹⁶ M. Świerczyński, w: *Prawo prywatne...*, art. 6, nb. 6, Rzym II, Legalis.

¹¹⁷ P. Fik, w: *Prawo właściwe...*, art. 6 pkt 7.

¹¹⁸ M. Illmer, in: *Rome II...*, s. 174, nb. 54.

¹¹⁹ H. Unberath, J. Cziupka, S. Pabst, in: *Europäisches Zivilprozess...*, s. 809, nb. 48.

¹²⁰ A. Dickinson, *The Rome II Regulation...*, s. 426, nb. 6.75.

¹²¹ S. Augenhof, in: *Rome Regulations...*, s. 637, nb. 71.

¹²² O. Remien, in: *Bürgerliches Gesetzbuch...*, s. 110, nb. 29.

¹²³ F. Maultsch, in: *J. von Staudingers Kommentar Rom II-VO...*, s. 256, nb. 19.

¹²⁴ A. Vogeler, *Die freie Rechtswahl...*, s. 103.

¹²⁵ K.-H. Fezer, S. Koos, in: *J. von Staudingers Kommentar...*, s. 354, nb. 695.

¹²⁶ B. Schnur, *Internationales Kartellprivatrecht nach der Rom II-Verordnung*, P. Lang, Frankfurt am Main 2012, s. 196.

¹²⁷ W. Wurmnest, in: *Münchener Kommentar...*, s. 1453, nb. 17.

Mimo istotnych korzyści wynikających z wyboru prawa w sprawach dotyczących nieuczciwej konkurencji wydaje się, że redakcja art. 6 Rozporządzenia Rzym II nie pozwala na dopuszczenie stosowania art. 14 Rozporządzenia Rzym II, zwłaszcza że art. 6 ust. 2 odsyła jedynie do art. 4. Od wykładni literalnej przepisu można odejść w sytuacji, gdy dosłowne jego stosowanie prowadziłoby do oczywiście niesprawiedliwych oraz niezamierzonych skutków. Na gruncie art. 6 Rozporządzenia Rzym II sytuacja taka nie zachodzi. Co za tym idzie, wybór prawa dla czynów nieuczciwej konkurencji, nawet gdy naruszają one wyłącznie interesy oznaczonych konkurentów, nie powinien być dopuszczony.

4. Zakończenie

W obu omawianych porządkach prawnych wysuwane są podobne tezy wskazujące na korzyści wynikające z dopuszczenia wyboru prawa dla czynów nieuczciwej konkurencji.

Słusznie zauważa się również w obu porządkach prawnych, że wybór prawa nie musi wcale naruszać interesów innych podmiotów działających na rynku, w szczególności, jeśli weźmie się pod uwagę okoliczność podnoszoną w szwajcarskim piśmiennictwie, że prawo kolizyjne nie jest jedynym instrumentem prawnym chroniącym obrót przed skutkami nieuczciwych zachowań przedsiębiorców.

Tym niemniej nawet najsilniejsze argumenty natury praktycznej oraz teleologicznej przemawiające za dopuszczalnością wyboru prawa nie powinny przeważać nad gramatyczną wykładnią przepisu, w szczególności, gdy jej zastosowanie nie prowadzi do rażąco niesprawiedliwych rezultatów, tak jak ma to miejsce na gruncie art. 6 Rozporządzenia Rzym II.

Na płaszczyźnie SzwajcPPM istnieją większe możliwości interpretacji dopuszczającej wybór prawa, ze względu na brak jednoznacznego wyrażenia woli przez prawodawcę w tym zakresie. Wówczas interpretacja teleologiczna oraz argumenty praktyczne mogą w większym stopniu zostać wzięte pod uwagę. W konsekwencji wydaje się, że na gruncie SzwajcPPM wybór prawa dla roszczeń wynikających z czynów nieuczciwej konkurencji należy uznać za dopuszczalny.

Tym niemniej, na gruncie prawa kolizyjnego zarówno Szwajcarii, jak i Unii Europejskiej, zagadnienie dopuszczalności wyboru prawa dla czynów nieuczciwej konkurencji prawdopodobnie nie zostanie jednoznacznie rozstrzygnięte, dopóki w tej kwestii nie wypowie się judykatura, lub sam prawodawca.

Bibliografia

- Bär R., *Internationales Kartellrecht und unlauterer Wettbewerb*, in: *Beiträge zum neuen IPR des Sachen- Schuld- und Gesellschaftsrechts, Festschrift für Prof. Rudolf Moser*, Hrsg. I. Schwander, Schulthess, Zürich 1987, s. 143—178.
- Bucher A. (éd.), *Commentaire Romand. Loi sur le droit international privé. Convention de Lugano*, Helbing Lichtenhahn, Bâle 2011.
- Bucher A., Bonomi A., *Droit international privé*, Helbing Lichtenhahn, Zürich 2013.
- Calliess G.-P., Renner M. (eds.), *Rome Regulations. Commentary*, Wolters Kluwer Law & Business, Alphen aan den Rijn 2011.
- Czepelak M., *Autonomia woli w prawie prywatnym międzynarodowym Unii Europejskiej*, Poltext, Warszawa 2015.
- Czepelak M., *Międzynarodowe prawo zobowiązań Unii Europejskiej*, LEX/el., 2012.
- Danthe F.-J., *Le droit international privé suisse de la concurrence déloyale*, Librairie Droz Tolochenaz, Genève 1998.
- Dessementet F. (éd.), *Le nouveau droit international privé suisse. Travaux des journées d'étude organisées par le Centre du droit de l'entreprise, 9/10 Octobre 1987, à l'Université de Lausanne*, CEDIDAG, Lausanne 1989.
- Dickinson A., *The Rome II Regulation: The Law Applicable to Non-Contractual Obligations*, Oxford University Press, Oxford 2008.
- Dubs D., *Das Lauterkeitstatut nach schweizerischem Kollisionsrecht: zugleich ein Beitrag zur Materialisierung des Internationalprivatrechts*, Buttikon: Prisma Druck, Zürich 2000.
- Dutoit B., Bonomi A., *Droit international privé suisse. Commentaire de la loi fédérale du 18 décembre 1987*, Helbing Lichtenhahn, Bâle 2022.
- Fezer K.-H., Koos S. (Hrsg.), *J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch: Staudinger BGB — EGBGB/IPR Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche/IPR: IPR des KartellR, LauterkeitsR, MarkenR, PatentR und UrheberR*, Otto Schmidt — De Gruyter, Berlin 2023.
- Figura-Góralczyk E., *Nieuczciwa konkurencja w prawie prywatnym międzynarodowym*, Wolters Kluwer, Warszawa 2017.
- Gabrysiak M., *Uprzedni wybór prawa dla deliktów w prawie prywatnym międzynarodowym na tle rozporządzenia Rzym II*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2009, nr 10, s. 21—26.
- Grolimund P., Loacker L.D., Schnyder A.K. (Hrsg.), *Basler Kommentar. Internationales Privatrecht*, Helbing Lichtenhahn, Basel, 2021.
- von Hein J. (Hrsg.), *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch: BGB, Bd. 12, Internationales Privatrecht II, Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50—253)*, C.H.Beck, München 2018.

- Heini A. et al. (Hrsg.), *Kommentar zum Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht (IPRG) vom 1. Januar 1989*, Schulthess, Zürich 1993.
- Huber P. (ed.), *Rome II Regulation. Pocket Commentary*, Sellier, European Law Publ., Munich 2011.
- Kadner Graziano T., *Empfiehl es sich, das schweizerische IPRG entsprechend der «Verordnung über das auf außervertragliche Schuldverhältnisse anzuwendende Recht (Rom II)» zu revidieren — Überlegungen zu Art. 132—142 und 144 des IPRG*, in: *La loi fédérale de droit international privé : vingt ans après : actes de la 21e journée de droit international privé du 20 mars 2009 à Lausanne*, éd. A. Bonomi, E. Cashin Ritaine, Schulthess, Genève 2009, s. 131—144.
- Kadner Graziano T., *Le nouveau droit international privé communautaire en matière de responsabilité extracontractuelle*, „Revue critique de droit international privé” 2008, s. 445—511.
- Kren-Kostkiewicz J., *Grundriss des schweizerischen Internationalen Privatrechts*, Stämpfli, Bern 2012.
- Kren-Kostkiewicz J., *IPRG/LugÜ Kommentar. Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht, Lugano-Übereinkommen und weitere Erlasse*, Orell Füssli Verlag, Zürich 2019.
- Lein E., Migliorini S., Bonzé C., O’Keeffe S., *Study on the Rome II Regulation (EC) 864/2007 on the Law Applicable to Non-Contractual Obligations*, British Institute of International and Comparative Law, London 2021.
- Maultzsch F. (Hrsg.), *J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch: Staudinger BGB — EGBGB/IPR Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche/IPR: Art 1—3; 10—14 Rom II-VO. (Anwendungsbereich, Ungerechtfertigte Bereicherung, GoA, cic, Rechtswahl)*, Otto Schmidt — De Gruyter, Berlin 2023.
- Meier N., Stehle B., *IPR — Prüfschemen zum Internationalen Privat- und Zivilverfahrensrecht der Schweiz Staatsverträge und IPRG*, Schulthess, Zürich 2018.
- Müller-Chen M., Widmer Lüchinger C. (Hrsg.), *Zürcher Kommentar zum IPRG: Kommentar zum Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht (IPRG) vom 18. Dezember 1987*, Bd. II, Art. 108a—200, Schulthess, Zürich 2018.
- Nestoruk I.B., *Prawo właściwe dla czynów nieuczciwej konkurencji — uwagi na tle przepisów rozporządzenia Rzym II*, w: *Spory o własność intelektualną. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorom Januszowi Barcie i Ryszardowi Markiewiczowi*, red. A. Matlak, S. Stanisławska-Kloc, Wolters Kluwer, Warszawa 2013, s. 691—710.
- Nettlau H., *Die kollisionsrechtliche Behandlung von Ansprüchen aus unlauterem Wettbewerbsverhalten gemäß Art. 6 Abs. 1 und 2 Rom II-VO*, P. Lang, Frankfurt am Main 2013.
- Pazdan M. (red.), *Prawo prywatne międzynarodowe. Komentarz*, C.H.Beck, Warszawa 2018.
- Pazdan M. (red.), *System prawa prywatnego*, t. 20B, *Prawo prywatne międzynarodowe*, C.H.Beck, Warszawa 2015.

- Pilich M., *Prawo właściwe dla dóbr osobistych i ich ochrony*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2012, z. 3, s. 599—650.
- Rauscher T. (Hrsg.), *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR*, Bd. III, *Rom I-VO, Rom II-VO. Kommentar*, Otto Schmidt, Köln 2016.
- Schibli H.R., *Multistate-Werbung im internationalen Lauterkeitsrecht mit besonderer Berücksichtigung der Internet-Werbung*, Schulthess, Zürich 2004.
- Schnur B., *Internationales Kartellprivatrecht nach der Rom II-Verordnung*, P. Lang, Frankfurt am Main 2012.
- Schwander I., *Einführung in das internationale Privatrecht*, Bd. 2, *Besonderer Teil*, Dike, St. Gallen/Lachen SZ, 1990.
- Siehr K., *Das Internationale Privatrecht der Schweiz*, Schulthess, Zürich 2002.
- Sikorski R., *Prawo właściwe dla zobowiązań wynikających z czynów nieuczciwej konkurencji w świetle art. 6 rozporządzenia Rzym II*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej” 2013, nr 2, s. 82—98.
- Soergel H.-T. (Grdr.), Pfeiffer T. (Hrsg.), *Bürgerliches Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen (BGB)*, Bd. 27/1, *Rom II-VO; Internationales Handelsrecht; Internationales Bank- und Kapitalmarktrecht*, Verlag W. Kohlhammer, Stuttgart 2019.
- Staszczuk P., Fik P. (red.), *Prawo właściwe dla zobowiązań pozaumownych. Rozporządzenie (WE) nr 864/2007 (Rzym II). Komentarz*, LEX/el., 2014.
- Trutmann V., *Das Deliktsrecht im IPRG*, in: *Das neue Bundesgesetz über das internationale Privatrecht in der praktischen Anwendung*, Hrsg. Schweizerische Vereinigung für internationales Recht, Schulthess Polygraphischer Verlag, Zürich 1990, s. 71—83.
- Vischer F., Volken P., *Loi fédérale sur le droit international privé (Loi de d.i.p.): projet de loi de la commission d'experts et rapport explicatif*, Schulthess, Zürich 1978.
- Vogeler A., *Die freie Rechtswahl im Kollisionsrecht der außervertraglichen Schuldverhältnisse*, Mohr Siebeck, Tübingen 2013.